

Taryhyň iň gorkunç wakalary

Category: Geň-taňsy wakalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Taryhyň iň gorkunç wakalary

TARYHYŇ IŇ GORKUNÇ WAKALARY

Dünýä jemgyýetçiliginde häli-şindi ýüze çykyp durýan ýaramaz wakalar häzirki wagta mahsus zatlar däl. Ýaramazlyklar dünýä döräli bari hemişe bolup geldi we gelejekde ýene-de bolar... Adamkärçilige sygmaýan wagşylykly wakalar hemişe bar. Hatda biz, hemmämiz bilelikde onuň depe saçyňy düýrükdirjek mysallaryna göz aýlalyň.

■ Atasynyň hamyndan tikilen kürsüde oturan kazy

Gadym-gadym zamanlarda, Pers patyşalygynda Sisamnes atly kazyýetiň başlygynyň para alandygy ýüze çykýar. Pers patyşasy Kambis oňa beriljek temmi çäresiniň başgalara-da uzak wagtlap sapak bolmagyny isläpdir. Ol pers kazyýetinden aýyplanýan kazynyň gelejekde ýerine geçjek işgärleriň şular ýaly etmişi gaýtalamazlygy üçin entek görlüp-eşdilmedik jeza berilmegini talap edipdir. Patyşanyň görkezmesi haýal etmän berjaý edilýär. Sisamnes ölüm jzasyna höküm edilýär, ýöne bu ölüm oňa berilen jzanyň entek diňe başlangyjy eken. Kambisiň permany bilen Sisamnesiň iç goşlary birin-birin goparylýar, derisi soýulýar we eýlenýär. Sisamnesiň derisi bir kürsä gaýyş ýerine tikilýär. Adamyň derisi bilen gaýyşlanan kürsüde Sisamnesiň wezipesine bellenjek kişiler oturmaly bolupdyr. Wakanyň soňy hasam dramatiki ýagdaýa gelipdir. Sebäbi soň-soňlar Sisamnesiň eýelän wezipesine onuň ogly bellenipdir. Ol uzak ýyllap atasynyň hamyndan tikilen kürsüde oturyp kazyýete başlyklyk edipdir. Patyşa Kambis bolsa uzak wagtlap hakydalaryda galan bu üýtgeşik jeza çäresi bilen taryha giripdir.

■ Küllere bogup öldürmek

Içi külden doldurylan minarany göz öňüne getiriň. Minaranyň boýy 23 metr, içinde bolsa kül sowurýan howalandyryjy çarhlar bar. Bu aýylganç jeza bilen dönüklükde aýyplanýan ýa-da hudaýlara garşy edepsizlik eden günäkärler jezalandyrylypdyr. Bokurdagyna çenli kül bilen doldurylan minaranyň içine iň ýokardan zyňylan günäkäriň badyny ýere düşýänçä küller ýuwaşadypdyr. Ölmese-de süňkleri döwülen günäkär minaranyň düýbünde, külleriň ortasynda, garaňkylyga bürenen iň soňky minutlarynda urunyp ýatyrka külleri howalandyrmak üçin işleýän çarhlar saga-sola kül sowrup, onuň kem-kemden we azap çekip ölmesini üpjün edipdir.

"Injilde-de" şuna meňzeş bir waka agzalýar. Bozgaklyk eden ýewreý ruhanylarynyň biri şeýdip öldürilipdir. Hatda hossarlaryna ony gömmäge-de idin berilmändir. "Bolmanda-da ol bu jeza aňryýany bilen mynasyp" diýip "Injil" söhbetiniň soňuna nokat goýýar.

■ Goşunyň öňünde it ýerine ulanylan imperator

Rimiň garamañlaý imperatory Walerian ykbaly ters gelip pers goşunyna ýesir düşende, onuň başyna gelmedik gün galmandyr. Walerian "Game of Thrones" ("Игра престолов") teleserialyndaky wagşyçylykly epizoda meňzeş, hatdan şondanam has beteri bilen ölmeli bolupdyr.

Rim imperiýasynyň başyna musallat bolup dörän "Şalaryň şasy" lakamly pers patyşasy Şapur üç gezek dişine çenli ýaraglanan uly rim goşunyny derbi-dagyn etmegi we pers imperiýasyny dünýäniň iň uly agalyk ediji güýjüne öwürmegi başarypdyr. Şapur uruşlaryň birinde Rim imperatory Waleriany ýesir alypdyr we hut öz ýanynda saklap, gul dereGINE-de ulanypdyr. Walerianyň el-aýagyna zynjyr uran hökümdar ony it ýaly boýnuna salnan ýüpden idip goşunyň öňünden ýöredýän eken. Atyna münjek wagty bolsa ýere egilen Walerianyň gerşine münüp ata atlanypdyr. Biraz wagt geçensoň bu pişesinden iren Şapur onuň bogazyna eredilen altyn guýduryp öldürilipdir. Soňra mummyaçylara Walerianyň meýdini taksidermit (mummyalatmak) etdirilipdir we içini samandan dolduryp pers ybadathanasynyň

diwaryna germäp goýdurypdyr.

Şapur patyşanyň ýedi metrlik heýkeli häzir Eýranyň Fars welaýatynyň Kazerun şäheriniň golaýyndaky Şapur gowagynda ýerleşýär. Ol gowak Şapuryň hem jaýlanan ýeridir diýip çaklanylýar.

■ Çaty aýrylan ogrular

Biziň döwrümüzde ogrulyk giňden ýaýran ýaramaz pişe. Gadym zamanlarda-da şeýle boldumyka? Megerem ogurlyk az bolan bolan bolsa gerek. Sebäbi ogurlyk bilen tutulatlardan ýöne bir azatlykdan mahrum edip ýa-da kellesi kesip dynaýmandyrlar.

Köpüň geçýän ýolunyň gyrasynda iki sany tagtany dikeldipdirler we tagtanyň ujuny ýokarsyna berkidilen ýüpler bilen ýere degrip goýupdyrlar. Soňam ýüpüň beýleki ujuny günäkäriň aýaklaryna daňypdyrlar. Ýüpüň herekete geçmegi netijesinde hallan atan tagtalar çaltlyk bilen dogrulanyp, her aýagy bir tagta daňylan ogry görgüliniň çatyny ikä bölüpdür. Ikä bölünen jeset ýedi ýoluň ortasynda geçene göz bolsun diýip, tagtada şol durşuna galdyrylypdyr.

Ýeri, şundan soňam gaýratyň çatsa ogurlyk et, gözüň nämäni görýär...

■ "Alynyň aryny Ahmetden çykarsaňam bolýan eken..."

Eger siz ýokary gatlakdan çykan aristokrat bolubam, haýsydyr bir etmiş etseňiz, siziň ýeriňize eýeçiligiňizdäki gullary "alamana bir daş" edip öldürtse bolýan eken.

B.e.öň V asyrdan ýaşan patyşa Artakserksiň ejesi Parisatida gelni bilen hiç jyny jyňkyryşmandyr. Olaryň ikisi-de biri-birini öldürmek üçin wagt peýläpdirler.

Artakserks ejesi bilen aýalyny oňuşdyryp bilmejegine gözi ýetip duranam bolsa, ýagdaýdan özüçe çykalga gözläpdir we olaryň biri-birini zäherlemeginden ätiýaç edip, ähli iýip-içýän zatlaryny paýlaşyp iýmeklerini emir edipdir. Gaýyn-gelin ikisi hatda bir almany hem ikä bölüp iýmäge mejbur bolupdyr. Ýöne bu gezegem patyşanyň ejesiniň hilegärligi üstün çykypdyr. Ol aş pyçagynyň diňe bir tarapyna awy sürtüpdir we iýip-

içilende ortadaky naz-nygmatlarynyň barsyny gelni bilen paýlaşyp iýipdir. Netije nähili bolandyr öýdýäňiz? Elbetde, patyşanyň betbagt aýaly zäherlenip ölmeli bolupdyr.

Günäkäriň kimdigi her kese belli – patyşanyň ejesi! Patyşanyň buýrugy bilen ejesi Paritasidanyň onlarça guly onuň deregine sütemkärlik bilen kelleleri daşa mynjyradylp öldürilipdir.

■ Otparaz jadygöýleri öldürmek çäresi

Zoroastrizm dininiň ruhanylary sylagy pers imperiýasy döwründe diýseň uly bolupdyr. Garamaýak halk olaryň jadygöýdigine ynanypdyr. Desmerd atly bir jadygöý halka özüniň Kir patyşanyň ogludygyna ynandyrypdyr. Hatda tarapdarlary bilen birlikde hereket edip, tagta hem geçipdir. Şeýle-de bolsa onuň hökmürowanlygy uzaga çekmändir we görlüp-eşdilmedik jeza bilen jezalandyrylyp öldürilipdir. Gahar-gazaba atlanan adamlara munuň bilenem çäklenmändir. Waka garaşylyşyndanam beter bolýar. Adamlara köçelere dökülip, öňlerinden çykan ruhany-jadygöýleri wagşylyk bilen öldürmäge başlaýar. Hatda bulam az bolýan ýaly hadygöýleriň aýal-ebatlaryny, çaga-çugalaryny hem toplap, her ýylyň belli gününde bu pişelerini gaýtaladylar. Ýurtda ýylyň belli bir wagty "jadygöý öldürmek" festiwalyna öwrülip gitdi...

■ Skafizm

Gadymy perslerde skafizm atly giňden ýaýran gorkunç jeza çäresi bolupdyr.

Günäkär biri-birine baglanan iki gaýygyň arasynda çuw-ýalanaç ýagdaýda mäkäm daňylyp goýulypdyr. Onuň diňe eli-aýagy we kellesi daňylmandyr. Soňra oňa zor bilen yzygiderli süýtdür bal berlipdir. Birnäçe günläp süýtdür baldan ýaña bez-bez bolan adam öz täretine bulaşyp galypdyr, soňabaka endamynda iriňli ýaralar çykyp başlapdyr. Üstesine-de eline-aýagyna bal çalyp, öz pohuna bulaşyp ýatan görgüliniň üstüne mör-möjekdir siňekler çozar ýaly edilipdir. Mör-möjekler ony diriligine kem-kemden iýip gutarypdyr.

■ Öz oglunyň etini iýen serkerde

Ahameni patyşasy Astiag günlerde bir gün düýşünde öz agtygynyň zor bilen tagta geçendigini görýär. Ol serkerdesi Garpaga heniz gundagda ýatan bäbegi daga äkidip öldürmegi buýurýar. Garpag muny etmäge bogny ysmaýar we bäbejigi dagda gezip ýören bir çopana tabşyrýar. Bu wakanyň üstünden on ýyl geçensoň patyşa özüniň aldanylandygyny bilip galýar. Şonuň ol Garpagyň ogluny öldürip, etini gowurdyp Garpagy nahara çagyryýar we oňa hödürleýär. Edil şol pursat Garpag öz perzendiniň etini iýip durandygyndan habarsyz. Emma patyşanyň buýrugy bilen esgerler Garpagyň oglunyň kellesini getirip saçagyň ortasynda goýýarlar. Birden şowhun-şagalaň durýar, tansçy gyzlar säginýär, aýdym-sazyň sesi tapba kesilýär...

Astiag Garpagyň gözüniň içine dikanlap "Garpag! Haýsy haýwanyň etini iýip oturandygyňdan habaryň bir barmy?" diýýär. Sähel sözde ýa hereketde şol duran ýerinde kellesiniň uçjakdygyna gözi ýetip duransoň, Garpagyň gözünden ýeke damja gözýaş, agzyndanam garşylyklaýyn ýeke söz çykmaýar. Gaýtam "Hawa, bilýärim, patyşahym. Biziň patyşamyz hemişe iň dogrusyny bilýändir we iň dogrusyny edýändir" diýip jogap berýär. Garpag ondan nahardan galanyny hem bermegi haýyş edýär we öýüne gaýdyp, oglunyň etidir süňkünden galanlary, dogrusy, nahary jaýlaýar...

Taýýarlan: Suray ATAÝEWA.

Geň-taňsy wakalar